

ei ingkenni

Mitä vannottiin, se pidetty on -

- Uus* Mies heräilee korsun ahtaalla laverilla. Neljän tunnin vapaasta on vielä puolet jäljellä, mutta uni ei enää tule. Korsun hämärässä ei mistään tiedä menossa olevaa vuorokauden aikaa, ellei vilkaise kelloa. Alitajunta toimii tosin ilman sitäkin. Sama näky olevan muillakin. Kuorsaukset loppuvat, liikehdintä alkaa. Joku keittää viimeiset kahvit ennen tulen sammuttamista, joku rouskuttaa vanikkaa, muutama pistäytyy riuulla, eräät useammankin kerran. Kaikkien silmät osuvat tuon tuosta peränurkassa roikkuvaan hälytysshelistimeen, jonka pellinpalaset välhtelevät kuin uhkaava kummitussilmä. Kohta sen on pakko rämähtää. Se on merkki. Siitä alkaa talvipäivän ajan kestävä yhtämittäinen kidutus.
- Laverilla loikovan miehen ajatus lentää vauhkona kotiin ja muistoihin. Kattoon tuijottavat silmät näkevät kauaksi, hymy pehmentää partaista naamaa. Se kuitenkin katkeaa äkisti, kun mies syyllisyydentuntoisena säpsähtää nykyhetkeen. Ei ole varaa haaveiluun, ei tunnelmointiin. On terästädyttävä. Pehmeys on arkuutta, arkuus vaarallista. Minä ja itse ovat tämän päivän sanoja kun joulukuinen päivä valkenee.
- Ja kuitenkin. Ilman tätä joukkoa ei minä ole mitään. Yksityiseen kohdistuva paine puristaa esiin joukon minän, joka on enemmän kuin yksityiset erikseen ja yhteensä.
- Tulevaisuudensuunnitelma, jos sellaista kellä on, yltää enintään seuraavaan pimeään. Väistämättömästi edessä oleva taistelu on todellisuutta, jossa aika ja ajatukset häviävät. Jäljelle jää vain annettua ohjelmaansa noudattava automaatti. Sen mies tietää jo

hahtavat, rytmikkäät, hieman koomisiltakin tuntuneet sanat ovatkin nyt yht'äkkiä jyrkeviä tukipaaluja, joihin voi nojata. Liru-Heikki tiesi, mitä teki, kun pakotti jokaisen alokkaansa oppimaan valan kaavan ulkoa.

laus. - Suomen valtakunnan vihollisia, sekä sisäisiä, että ulkonaisia, minä tahdon hengellä ja verellä, rauhan ja sodan aikana, maalla ja merellä, kaikkialla ja kaikissa tilaisuuksissa, minne minut määrätään, miehuullisesti ja urhoollisesti vastustaa -

Komennuskunnasta, laivasta tai lipusta, johon kuulun, en luovu, vaan aina käskettäessä ja niin kauan ^{KUIN} minussa henkeä ja voimaa on, sitä vakavasti ja miehekkäästi seuraan ja suojelen aina viimeiseen veripisaraan asti.

TAVANOMAINEN TAISTELUPÄIVÄ

Talvisodan 15. päivä Taipaleen lohkolla valkenee. Tulossa on "tavanmukaista tykistötulua", josta maan lehdistössä on jo tullut fraasi. Yön tumma sini muuttuu ensin harmaaksi ja valkenee sitten vähitellen kuulaan kireäksi pakkasaamuksi.

Vähäinenkin ääni kaikuu kuin vahvistimesta molemmille puolille rintamaa. Aseet ovat vielä vaiti, vain silloin tällöin laukaistua sarjaa ja viimeisten valoammusten leiskahduksia lukuunottamatta. Sadat silmäparit tuijottavat samaa lumiaukeaa, yhtä jännittyneinä molemmin puolin. Samat agatuksetkin silmien takana. Jokainen heistä tietäisi paremman paikan ja olotilan, jos kysyttäisiin, mutta eipä ole ketään, joka kysyisi!

Odottavan aika on pitkä. Olo on kuin verkon paikkaajalla. Soisi hakemisen ja odottamisen olevan turhaa, mutta tietää varmasti, että toive ei toteudu.

Pelkääkö mies laverilla maatessaan kuolemaa?

Oikeastaan ei. Hänen tajuntansa rajoilla elää merkillinen varmuus, että vielä ei ole vuoro. Elämä jatkuu. Mutta haavoittuminen on

toista. Sitä toisaalta toivoo, toisaalta pelkää. Se olisi ratkaisu, ei kuitenkaan niin lopullinen kuin kuolema.

Korsussa ei asiasta juuri puhuta. Mietteet ovat kaikilla samat.

- Kerran se vain kirpaisee, - kun kuolis saappaat jalassa, ~~_____~~

Näennäisen tomeria hokemia saattaa kuulla luonnon nostattamiseksi. Puhuminen ei sinänsä auta, jokaisella on omassa taakassaan riittämiin kestämistä. Pelkoa kun ei pidä päästää näkyviin.

Paniikki vaanii kynnyksellä, niin jokaista yksityistä kuin joukkoakin. Sitä ei pidä ärsyttää! Riitit ovat näennäisestä välinpitämättömyydestä huolimatta varsin tarkat siinä, mitä saa sanoa, mitä ei. Kaikki sen tietävät. **KENEN VUORO?**

~~_____~~ Korsun hälytyspeli rämähtää. Ei ole olemassa kamalampaa ääntä.

- Hälytys, hälytys, aseisiin! hokee joku ryhmänjohtaja hermostuksissaan, vaikka paikalla ei ole yhtään miestä, joka ei tietäisi, mistä on kysymys. Kymmenet kerrat on lähdetty, ja joka kerta on palaaajia ollut vähemmän kuin lähtijöitä. Keiden vuoro on nyt?

Olisikohan tuo eräs ns. perimmäinen kysymys? Todellisuus on tällä hetkellä yhtä ainoata suurta perimmäistä kysymystä.

Mustaojan tukikohta Taipaleenjoen jäisen uoman rantaniityn reunassa odottaa valmiina. Ainakin niin valmiina, kuin tätä sotajoukkoa kaikin tavoin leimaava puute sallii. Ampumahaudat ovat enimmäkseen lumeen ja jäätyneeseen maahan vaivoin jyrstettyjä matalia uria, joissa mies on vain harvoissa kohdissa suorana seisten turvassa laakatuolta.

Vaatetukseen valtiolta ei ole liiennyt muuta kuin nahkavyö ja kordardi. Asut kuvastavat sitä, mikä käsitys itse kullakin on ollut sotilaspassin suosittelimesta kenttäkelteisestä vaatetuksesta, mutta ennen muuta ne kertovat valintamahdollisuuksien puuttumisesta.

ta, suoranaisesta köyhyydestä. Päälle on ollut puettava, mitä on ollut saatavissa.

Niukka on ollut tämänkin miehen valikoima. Ahtaaksi käynyt sini-nen cheviottipuku, jota kymmenen vuotta sitten pidettiin vihillä käydessä. Häveliäisyys on vaatinut varustautumaan ainoalla ehjällä vaatteella. Vaimon kutoma paksu kaulaliina hieman lämmittää, muuta päällysvaatetta kun ei ole. Kaiken kruunaa leveälierimen viltti-hattu, jonka laajaan harmaaseen pintaan pieni kokardinappi hukkuu kuin satunnainen linnunpaska. Uumilla kannattelee armeijan nahka-vyö kahta patruunataskua. Kivääri on sentään uudenlainen pystykorva ja siitä mies on suorastaan ylpeä.

Kansakoulun metsiköstä on koko aamuyön kuulunut voimakkaiden moot-toreiden ääniä. Nerokkaiden linnoitusmiesten ansiosta on viholliselle tullut rakennetuksi panssariestekaivanto suojaiseksi huol-totieksi virran rantaan. Armeijassa, kaikissakin sellaisissa, kun vasen käsi ei tiedä mitä oikea tekee. Ja vaikka tietäisikin, ei sille mitään mahda. **TULEVAT!**

Hälytyksen aiheuttanut vihollisen ensimmäinen hyökkäysaalto on lähtenyt liikkeelle. Tukikohdan päällikkö, nuori vänrikki kulkee kiireesti miehestä mieheen. Tarkastaa, ohjaa, rauhoittelee. Kk-miehet korjailevat konekiväärinsä tukia ja vetävät panosvyön sisään, pikakiväärimiehet kokeilevat asettaan ja laskettelevat omat perke-leensä aseman yllä parveilevaan joukkoon, kun kaikkialle tunkeu-tuva hiekka tekee aseiden toiminnan epävarmaksi.

Kivääriryhmät tietävät pesäkkeensä. Mies tukee muiden mukana pys-tykorvansa penkaan niinkuin jo monta kertaa ennenkin. Äskeinen epä-varmuus ja ahdistus on tiessään. Iloinen kiihtymys valtaa mielen kuin joskus metsällä oltaessa ja ajon alkaessa. Riista on nimit-täin jo näkyvissä! Panssarivaunut ajavat lumiaukealla kehissä ja edestakaisin, minkä tarkoituksena on selvästi avata syvään lumeen

uria etenevälle jalkaväelle.] - Lumipukuja ei ole näemmä riittänyt vanjankaan väelle, tuumaa mies.

✓ Tummat hahmot syöksähtelevät eteenpäin. Mies tähtää, arvioi, missä syöksyjä seuraavan kerran nousee ja saa ensimmäisen osuman. Vanja heittää kädet levälleen, polvet notkahtavat ja ~~tuupertuu~~ ^{vihallinen} tuupertuu hanteen. Kiihko pusertaa miehen huulilta sekavan älähdyksen.

✓ Vastatulta ei vielä tule, hyökkäys on etenemässä tukikohdan editse vasemmalle.] Osuma toisensa jälkeen!] Latausliikkeitä ja lentäviä hylsyjä. On kuin harventaisi sorsaparvea.

✓ Oma pst-tykki alkaa ampua panssarivaunuja. Muutama ^{niisti} pysähtyy, joku ^u syttyy palamaankin ja mies ehtii napsia osumia tornista alas hypiviin miehiin.] Vihollisen piiska alkaa myös pyyhkiä tukikohtaa tykkiä etsien ja yksi panssarivaunu irtautuu joukosta syöksyen kohti. Se tulittaa villisti ja näyttää aikovan ajaa tukikohdan yli, mutta kääntyykin viime tingassa ampumahaudan suuntaan.] Puolustajat painautuvat suojaan niin hyvin kuin voivat. Miestäkin pelottaa outo kone, jollaista hän vielä tähän mennessä ei ole nähnyt toiminnassa. TAPPAA TAI KUOLLA

✓ Vaunun kaikottua mies nostaa varovasti päänsä ja huomaa hyökkäysjoukon edenneen lähemmäksi. Maaleja on edessä tukuttain. Hän innostuu taas, eivätkä muutamat tykistön tukikohtaan ampumat tuli-iskut saa häntä lannistumaan. Huulta purren, itseksensä mutisten hän laataa ja laukoo tasaista tahtia. Työ ottaa hänet kokonaan valtoihinsa.] Vielä yksi - ja tuo - tuokin, perkele!] Ikivanha saalistajan vietti on ottanut komennon.] Toverit varoittavat, ryhmänjohtaja huutaa, mutta mies ei kuule, vänrikkikin kääntyy katsomaan. Miehen posket hehkuvat, kärppänä hän vaihtaa asemaa tuon tuosta. Piiskan ammuksiset pölyttävät penkkää ja konekiväärin tikittävät lumeen ompeluksiaan, mutta varjelus kulkee miehen mukana.] Hyökkääjäkin on huomannut vaaran, ja ~~tuupertuu~~ ^{vihalliset} pysyttelevät entistä matalampina

lumiurissaan. Osuminen vaikeutuu.

Kiihkoissaan mies kohottautuu ylemmäksi, ensin vyötäisiä myöten, mutta kun vielääkään ei näy maaleja tarpeeksi, hän nousee seisomaan penkalle.

Pitkä, laiha mies, ahtaan takin liian lyhyistä hihoista pistävät esiin paljaat ranteet. Hatun lieri on painettu silmille. Puoli-
tangossa olevien housujen puntit jättävät näkyviin paksut harmaat villasukat iloisen punaisine raitoineen. Hahmo on yhtä aikaa sekä vaikuttava että liikuttava. Niinkuin nopeasti kasvanut, avuton rip-
pikoulupoika. Miehekkäästi hän kuitenkin seisoo tukevassa haara-asennossa, niinkuin kersantti aikanaan on opettanut, seura-
ten keskittyneenä vihollisen liikkeitä. Näkymässä ei ole mitään naurunhalua herättävää. Tragiikkaa siinä on. Se on äärimmilleen ahdistetun rauhallisen heimon äärimmäinen vastaveto ylivoimaa vastaan.

Seistä tai kuolla!

Vaihtoehdot ovat vähissä. Tuolla miehellä ei ole edes noita kahta. On vain toinen. Eikä sekään anna odottaa itseään.

Konekiväärin suihku tulee lumessa pöllyten miestä kohti.

Se on kuin ruoska, jonka kärjessä kulkee kuolema.

Suihku nousee, tavoittaa miehen ja kaataa hänet. Kivääri kirpoaa käsistä, hattu putoaa lumeen vieden mennessään ainoan tunnusmerkin kuulumisesta armeijaan. Hervoton ruumis on hengetön jo ennen kuin se tavoittaa takanaan olevan ampumahaudan pohjan. Veri pulppuaa otsassa olevasta aukosta, kaula on melkein poikki.

Oli hänen vuoronsa.

Todellisuus ei ole enää ongelma, kysymyksiäkään ei ole.

Kuolema on tehnyt elämästä täydellisen.

□

2124

~~Taiteiden~~
Tammikuu

Lahti Erkki
Pappila
34980 Killinkoski
Sotu 210817-4873

Ts Joulukuu 1939
Taipale
7 liuskaa

Täyri

Mitä vannottiin, se pidetty on -

Helmi
K. H. Linnanen
Taipaleella
8 2

AIKAKAUSLEHTI

**KANSA
TAISTELI**

-miehet kertovat

Toimitus: Töölönkatu 35 B 1 b, Helsinki 26